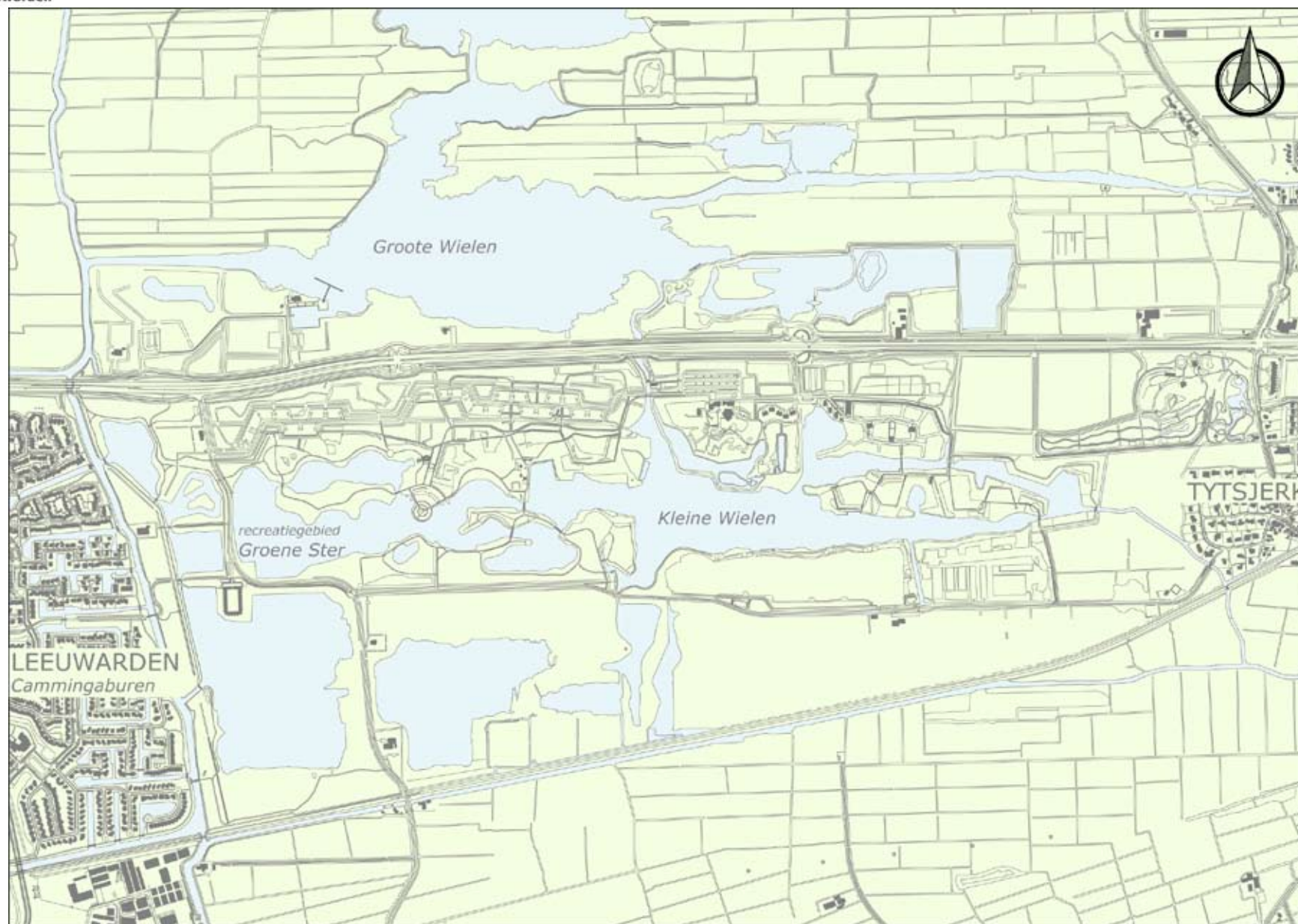

Structuurvisie Wielengebied en de Groene Ster 2008/9-2012

De kern van de Structuurvisie voor de Wielen en de Groene Ster 2008/9 -2012 wordt gevormd door een 7-tal kaarten waarop aangegeven staat wat de plannen en zoneringen voor het gebied zijn. Het is namelijk van groot belang voor de ontwikkelingen van het gebied dat er meer duidelijkheid geboden wordt waar wat mag of zou mogen. Door het aanbrengen van een zonering in het gebied zijn de scheidslijnen helderder en wordt het logischer waar zich welke functies het beste zouden kunnen ontwikkelen.

Ook is uitgewerkt welke veranderingen er beoogd worden in en rond het water en de eilanden op de kortere en langere termijn. Dit om er voor te zorgen dat het water in het gebied relatief snel en duurzaam aan kwaliteit wint, zodat de Kleine Wielen zich tot een meer natuurlijke waterpartij ontwikkelt, waarbij tevens het bestaande zwemwater behouden blijft onder de nieuwe EU Zwemwaterrichtlijnen 2006. De doelen en aanpassingen hebben gevolgen voor de herinrichting van het gebied.

In de bijlagen wordt achtereenvolgens uitleg gegeven over de achtergronden, analyses en gesprekken die gevoerd zijn om tot deze visie te komen (bijlage 1) evenals op een aantal uitvoeringsaspecten (bijlage 2).

Vooraf	3
Inhoudsopgave	5
Structuurvisie De Wielen en De Groene Ster 2008/9 - 2012	
1.1 Doelstellingen	7
1.2 Langere termijn	7
1.3 Juridische aspecten Structuurvisie	7
1.4 Korte beschrijving van het plangebied van deze Structuurvisie	8
1.5 Realisatie	9
Kaarten en Toelichting	
Kaart 1: De zonering + loop van de EHS -zone	11
Kaart 2: Overzichtskaart van de herstructureringsgebieden	13
Kaart 3: Ontwikkelingsvisie van het Kleine Wielen gebied	15
Kaart 4: (Langere termijn) aanpak voor de waterkwaliteit, het baggeren en de overbeschoeiing	17
Kaart 5: (Korte) termijn aanpak voor de waterkwaliteit, het baggeren en de oevers	19
Kaart 6: Ontsluiting Auto	21
Kaart 7: Wielengebied, fiets- en wandelpaden	23
Bijlagen	
Bijlage 1: Achtergrond en analyses van het Wielengebied	25
Bijlage 2: Uitvoeringsaspecten	31

Structuurvisie De Wielen en De Groene Ster 2008/9 - 2012

1.1. Doelstellingen

Het doel van de Structuurvisie voor de Wielen en de Groene Ster 2008/9 -2012 is minimaal de huidige kwaliteiten van het gebied de Wielen en de Groene Ster te behouden, waardoor de Structuurvisie een stevige bodem legt voor langere termijnontwikkelingen.

Bij de meeste Structuurvisies wordt vooral op hoofdlijnen aangegeven wat wel en niet de bedoeling is en ze nodigt uit tot het nemen van nieuwe initiatieven, zonder dat daarbij nu al helder hoeft te zijn wie die nieuwe initiatiefnemer is.

Omdat het echter wenselijk en noodzakelijk is bepaalde ingrepen in het Wielengebied te verrichten is deze visie aangevuld met een aantal concretere plannen (zoals bijv. de waterplannen op kaart 5) die de gemeente zelf wil uitvoeren en waarvoor ook financiering is of wordt gezocht. De opzet van deze Structuurvisie is daardoor een mix van vooral zoneringen, maar ook vrij concrete plannen om een antwoord te hebben op een aantal het gebied bedreigende problemen en zich aandienende kansen.

De opgave van deze Structuurvisie is er aan bij te dragen in de komende 5 jaar:

- dat de waterkwaliteit van het gebied sterk verbetert, waardoor in ieder geval de als zwemwater aangewezen gebieden als zwemwater behouden blijven onder de nieuwe EU zwemwaterrichtlijn.

- dat er op thema's waarmee het gebied zich profileert, namelijk natuur, kinderen en kunst, wordt voortgeborduurd. Van de door het bureau BRO aangereikte strategieën (zie bijlage 1) wordt vooral ingezet op de strategie "verruiming". Wel wordt uitgenodigd in daarvoor aangewezen zones te komen met nieuwe initiatieven, om af te tasten of ook een (beperkte) diversificatiestrategie tot de mogelijkheden behoort.
- dat de Structuurvisie de gevonden balans tussen natuurwaarden, recreatie en toerisme zoveel mogelijk recht doet.
- dat er bijgedragen wordt aan een dusdanige inrichting van het gebied, dat het beheer en toezicht efficiënter vormgegeven kan worden.
- dat de bezoekersaantallen voor het gebied in ieder geval geconsolideerd worden en dat er ruimte komt voor een verdere groei van de bezoekersaantallen van Aqua Zoo (met ongeveer 75.000 – 125.000 bezoekers).

1.2. Langere termijn

Voor de langere termijn wordt met o.a. de gemeente Tytsjerksteradiel bekeken of er een lange termijnvisie te formuleren is (komende 20 jaar) waarin ook het gebied beneden de spoorlijn Hurdegaryp – Leeuwarden betrokken wordt. Daartoe is een aantal onderzoeken uitgevoerd (mogelijkheden van een staande mastroute om de Oost, potenties van bredere ontwikkelingen in het gebied beneden de spoorlijn).

1.3. Juridische aspecten Structuurvisie

- De Structuurvisie, vallend onder de juli 2008 ingegane nieuwe W.R.O., is een door de Gemeenteraad vastgestelde kompasrichting voor de ontwikkeling van het gebied. De Structuurvisie is richtinggevend voor de gewenste ontwikkeling van het gebied en zal afhankelijk van (markt)initiatieven worden uitgewerkt en vertaald in verdere planologische structuren en kaders, zoals projectbesluiten en (postzegel) bestemmingsplannen.
- De gemeente heeft nog steeds grote delen van het Wielengebied in haar bezit. Daarom is zij ook zelf verantwoordelijk voor het nemen van initiatieven. In deze Structuurvisie staat daarom een aantal noodzakelijk gevonden gemeentelijke initiatieven voor herinrichting en herstructurering, met name op het gebied van waterkwaliteit, oeverinrichting, herinrichting van parkeerterreinen en het gebied rond de strandjes. Wanneer de gemeenteraad akkoord gaat met deze plannen worden deze verder uitgewerkt in een Inrichtingsplan.
- Particuliere partijen kunnen zelfstandig initiatieven indienen. De initiatieven moeten wel op zichzelf haalbaar en realiseerbaar zijn. De gemeente kan ook partijen uitnodigen tot het indienen van (nieuwe) initiatieven. Of initiatieven gerealiseerd mogen worden en de eventuele keuze uit initiatieven is ter beoordeling aan het College van B&W.
- Wanneer plannen of initiatieven wel passen binnen de bepalingen van het huidige bestemmingsplan wordt volstaan met de normale goedkeuringsprocedures en vergunningen. Plannen voor bijv. de

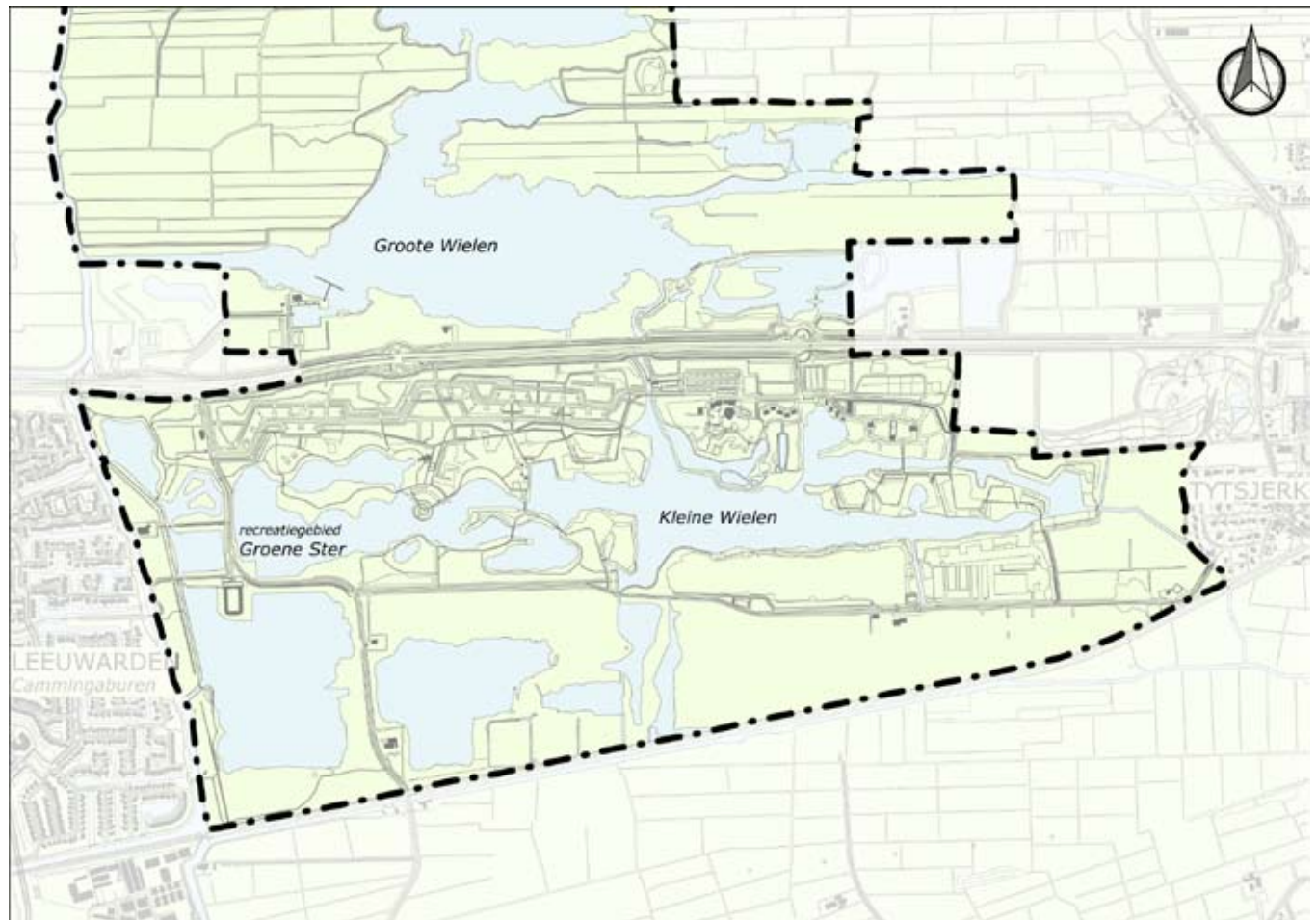
herinrichting van het water, de eilanden, de oevers en de paden zijn hier een voorbeeld van. Volstaan kan hier worden met een aanlegvergunning, naast de normale water- en grondverzetvergunningen.

- Wanneer plannen of initiatieven niet passen binnen de bepalingen van het huidige bestemmingsplan ligt het in de bedoeling deze mee te nemen in de herziening van het bestemmingsplan van het gehele gebied, die in de loop van 2010 beoogd wordt. Mochten zich echter voor die tijd initiatieven aandienen, die passen binnen deze Structuurvisie en goedgekeurd worden door B&W, kan dit via projectbesluiten of (postzegel)bestemmingsplannen versneld voorgelegd worden aan de Raad.

1.4. Korte beschrijving van het plangebied van deze Structuurvisie

Het Wielengebied bestaat uit twee grote delen, met de Groningerstraatweg als belangrijke scheidslijn en tevens belangrijkste aan- en afvoerweg van bezoekers. Ten noorden van de Groningerstraatweg ligt het waterrijke gebied met het water van de Grote Wielen, het Houtwiel en het Sierdswiel. In totaal is dit

gebied ongeveer 340 ha groot. Het overgrote gedeelte van dit deel is recent aangemerkt als een Natura 2000 gebied, waarbij ook rekening mee moet worden gehouden dat in een zone van 200 meter er om heen beperkingen in het gebruik zijn. Aan de westkant van het plangebied ligt de uitbreiding van Blitsaerd, die geen onderdeel uitmaakt van deze Structuurvisie.

de plangrens

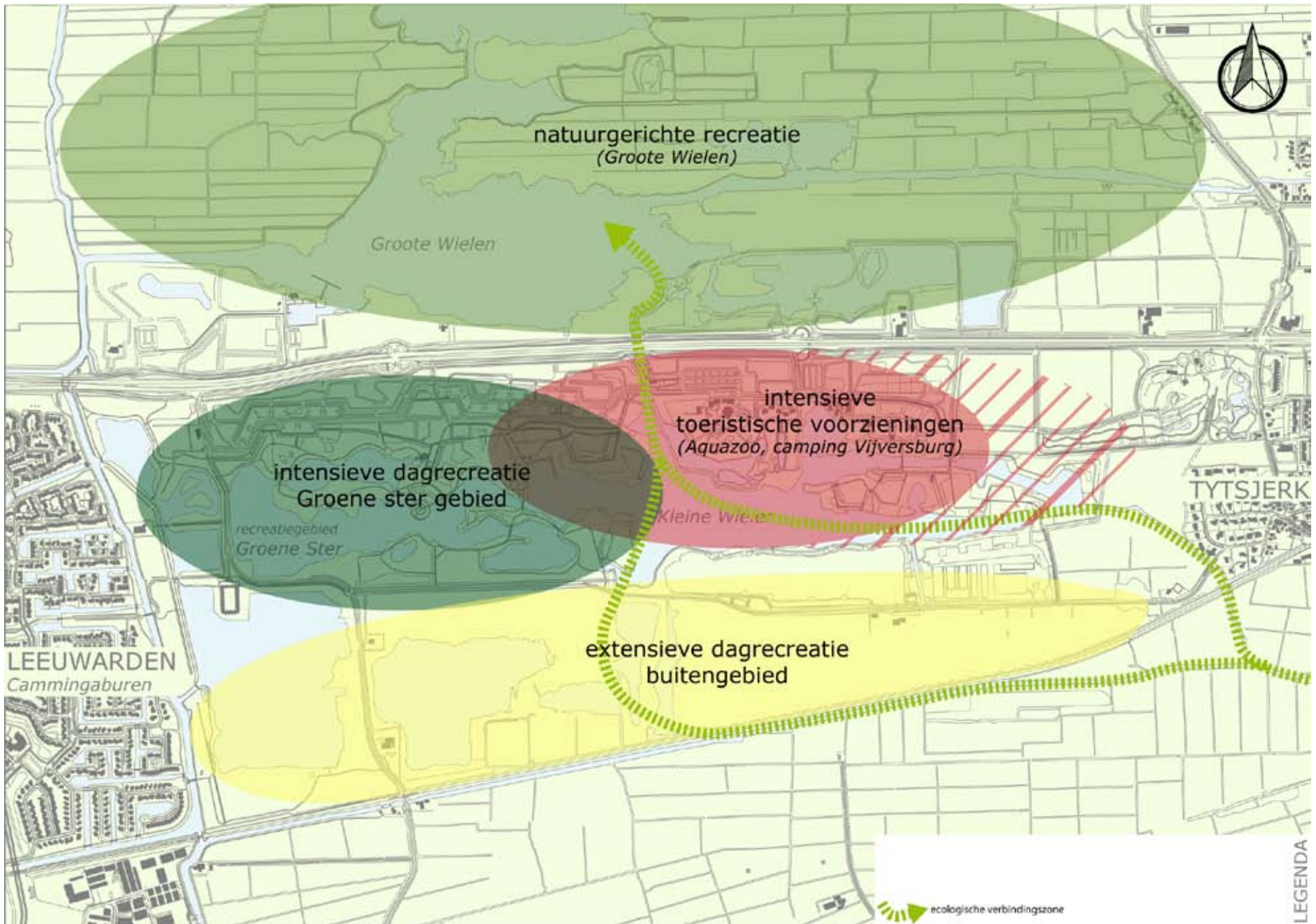

Ten zuiden van de Groningerstraatweg ligt het gebied van de Kleine Wielen en de Groene Ster en andere bijbehorende waterpartijen zoals de Nieuwe Wielen, de Natuurplas en de Merriedobbe. Het gebied is afgebakend door het water van het Ouddeel(aan de westkant) en Cammingaburen, de spoorweg Hurdegaryp - Leeuwarden aan de zuidzijde en de bebouwing van het dorp Tytsjerk aan de oostkant.

In totaal is dit gebied ongeveer 350 ha groot. Het oostelijke deel van het gebied, voornamelijk het gebied van het landgoed Vijversburg, ligt op het grondgebied van de gemeente Tytsjerksteradiel. Het gebied van de Kleine Wielen en de Groene Ster is aangelegd als dagrecreatief gebied in de jaren '70. De laatste grote herinrichting dateert uit de periode 1991-1995, toen het gebied zijn huidige opzet en indeling heeft gekregen. Toen vond ook het laatste groot onderhoud plaats. Vooral door het oostelijk deel van het plangebied loopt de Ecologische Hoofdstructuur en Verbindingszone (EHS).

1.5. Realisatie

Het ligt in de bedoeling een groot deel van de gemeentelijke onderdelen van de Structuurvisie in de loop van de periode 2009-2012 uit te voeren. Daartoe wordt na goedkeuring van deze visie door de Raad een Inrichtingsplan gemaakt. Verder worden er financiële middelen voor de realisering vrijgemaakt. Niet alle onderdelen kunnen of hoeven op korte termijn uitgevoerd te worden. Daarom is voor bijv. de aanleg van fiets- en wandelpaden een prioriteitvolgorde aangegeven. Voor andere onderdelen (bijv. betaald parkeren) wordt het tijdstip van realisatie afgestemd met de betrokken ondernemer(s). Tot slot zal de gemeente ondernemers vragen om initiatieven in te dienen.

kaart 1: zonering en loop van de EHS zone

Kaart 1: De zonering + loop van de EHS -zone

- Op dit moment kent het gebied een bestemmingsplan toewijzing "dagrecreatie algemeen" met beperkte mogelijkheden voor gebouwen ed. De toewijzing "dagrecreatie algemeen" blijft gehandhaafd. De ruimte voor meer gebouwen, bouwwerken of extra voorzieningen wordt uitgebreid in daartoe aangewezen zones en daartoe aangewezen plekken in deze Structuurvisie.
- Het is voor de ontwikkeling van het gebied van belang dat helderder wordt waar wat en op welke termijn meer of minder toegestaan wordt in het Wielengebied. Daartoe is het gebied opgesplitst in 4 grotere zones. Een gebied met hoofdfunctie "natuurgerichte recreatie", een gebied met als hoofdfunctie "intensieve toeristische voorzieningen", een gebied met als hoofdfunctie "intensieve dagrecreatie" en een gebied met als hoofdfunctie "extensieve dagrecreatie". De gebieden onderscheiden zich op een aantal manieren van elkaar. De belangrijkste liggen op het punt van nagestreefde (menging van) activiteiten, openbare toegankelijkheid, ruimte voor gebouwen, uitbreiding van gebouwen en betaald parkeren. In het staatje (rechts) worden de verschillen aangegeven.
- Wat betreft de openbare toegankelijkheid blijft de mogelijkheid gehandhaafd dat wandelaars en fietsers via in ieder geval 1 route van de ene kant naar de andere kant in het gebied kunnen rijden, ook na sluitingstijden van voorzieningen. In plannen moet hier rekening mee worden gehouden of een compenserende oplossing worden aangereikt door de planindieners.
- Op de kaart staat aangegeven waar de gemeente bij voorkeur de Verbindingszone(s)

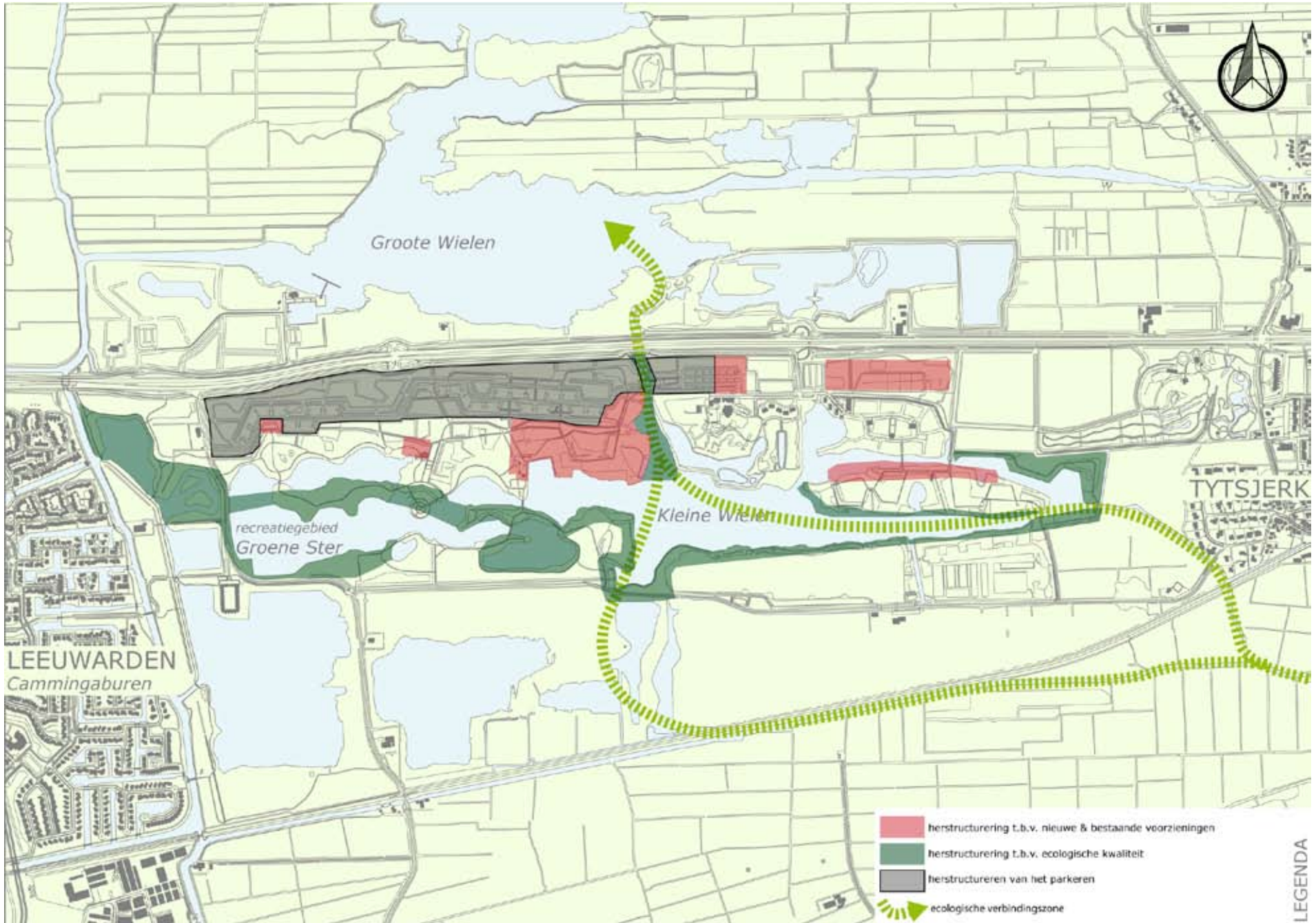
van de Ecologische Hoofdstructuur in en door het gebied de Wielen ziet lopen. Dat is dus enerzijds in en door het oostelijke deel van het Wielengebied, inclusief het oostelijk deel van de golfbaan. De andere mogelijkheid is langs het water ten zuiden van de spoorlijn. Het gaat om natte biotopen (moeras, water, ruigte, nat grasland). Het door de Provincie aangewezen gebied is groter en omvat bijv. de hele zuidelijke oever van het Kleine Wielengebied. Er is enige ruimte voor een saldobenadering (door extra-maatregelen te nemen in niet EHS -gebied, mag in EHS gebied wat meer).

Kaarten en Toelichting

- Ten tijde van het schrijven van deze Structuurvisie was niet duidelijk waar de Robuuste Natte As/Verbindingszone door het gebied gaat komen. Mocht de Robuuste Natte As/Verbindingszone door het Wielengebied gepland worden, dan is het gemeentelijk streven dat de Robuuste Natte Zone eveneens langs een van beide aangegeven EHS-routes plaatsvindt, rekening houdend met bestaande activiteiten.

Zone	Hoofdactiviteit	Mogelijkheid voor (uitbreiding) gebouwen en andere voorzieningen (met bouwvergunning)	Openbare toegankelijkheid
Natuur gerichte recreatie	Natuur (Natura 2000)	Maximaal de huidige, vrijwel geen uitbreidingen. Precieze uitgangspunten worden vastgelegd in of aan de hand van het Beheerplan van Natura 2000 voor de Grote Wielen – gepland in 2009-	Wordt bepaald door natuurvereisten
Intensieve toeristische voorzieningen	Toeristische en recreatieve voorzieningen	Toegestaan tot een nader/ nog aan te geven omvang en oppervlakte. Aard voorzieningen is omschreven in toelichting kaarten.	- Wordt bepaald door de ondernemers en stichtingen - betaald parkeren mogelijk - 1 vrije doorgang voor wandelaars en fietsers handhaven en aanscherpen
Intensieve dagrecreatie	Gemengde activiteiten, nadruk op intensiever gebruik zoals zwemwater, activiteiten voor kinderen, tijdelijke evenementen	Beperkte ruimte voor extra gebouwen en voorzieningen, op daarvoor aangegeven zones en plekken. Daarnaast kwaliteitsverbetering (bestaande) inrichting zoals vissteigers, paden en strandjes.	- Openbaar toegankelijk - Geen betaald parkeren beoogd
Extensieve dagrecreatie	Gemengde activiteiten, vooral natuur, fietsen, wandelen, vissen, golfen etc.	Beperkte ruimte voor extra gebouwen en voorzieningen. Vooral kwaliteitsverbetering van (bestaande) inrichting zoals vissteigers en paden.	- Openbaar toegankelijk - Geen betaald parkeren beoogd

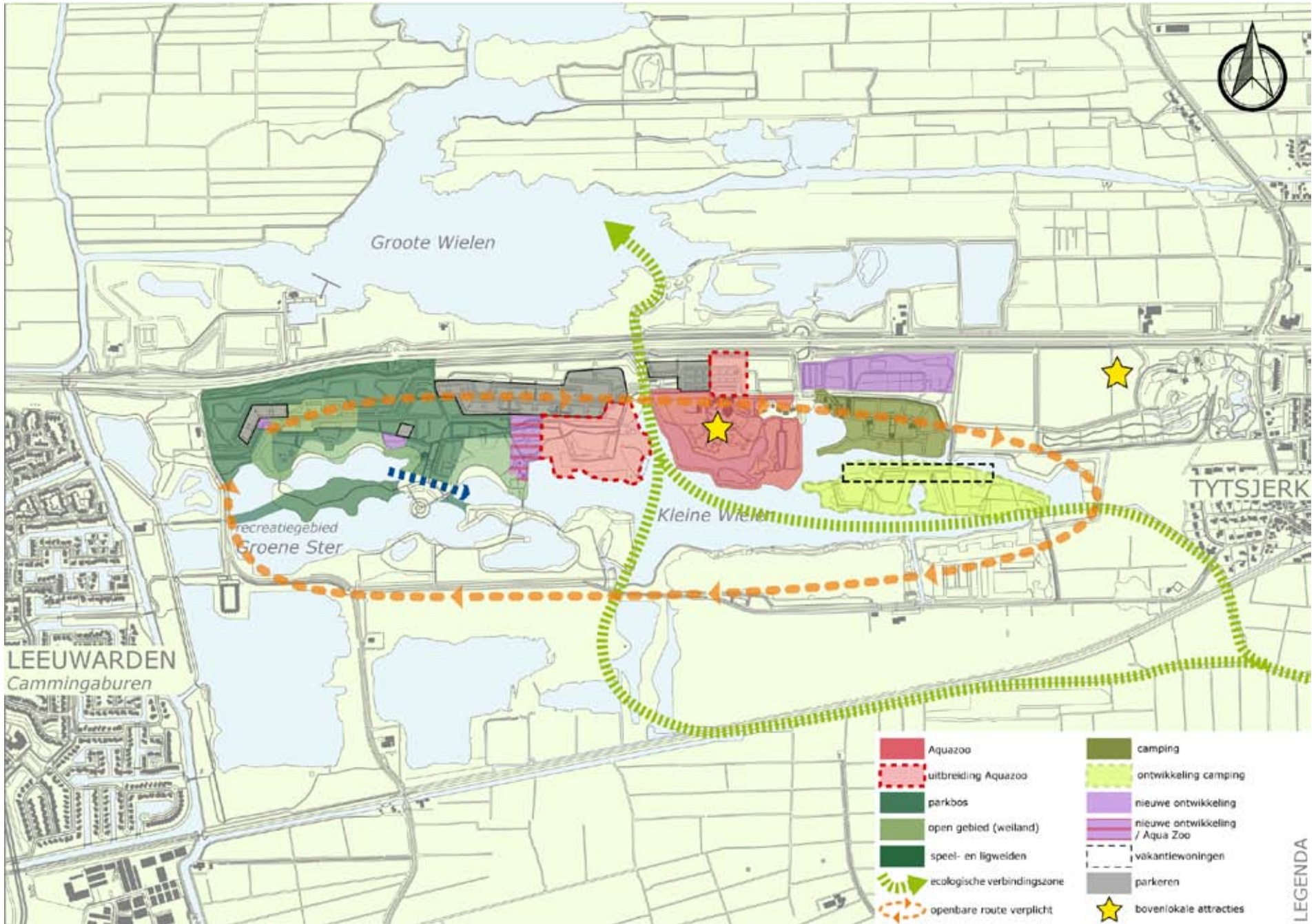
kaart 2: herstructureringsgebieden

Kaart 2: Overzichtskaart van de herstructureringsgebieden

Op deze kaart is aangegeven vanuit welk oogpunt er gestreefd wordt naar veranderingen in het Wielengebied en de Groene Ster met deze Structuurvisie. In de rest van het gebied (waaronder dus de Grote Wielen) worden geen belangrijke ontwikkelingen beoogd of verwacht.

- Herstructurering van de parkeergebieden. Parkeerterreinen in het westelijk deel beoogt de sociale controle te vergroten. Daartoe kunnen deze gevarieerder en met minder hoge begroeiing worden ingericht. In het oostelijk deel bij Aqua Zoo wordt een andere ontsluiting beoogd en zal het bij Aqua Zoo behorende parkeren uitgebreid worden en anders ingericht. In samenspraak met Aqua Zoo wordt hier op termijn een vorm van betaald parkeren ingevoerd. Bij voortgaande groei van bezoekersaantallen en uitbreiding van Aqua Zoo zullen de parkeergebieden in westelijke richting bij het (betaald) parkeren voor Aqua Zoo getrokken worden. Op termijn kan overigens door een efficiëntere inrichting van de twee voor bezoekers van Aqua Zoo bestemde parkeergebieden de parkeercapaciteit aanzienlijk verhoogd worden.
- Herstructurering ten behoeve van (nieuwe en bestaande) voorzieningen. Dit zijn de delen van het Wielengebied waar uitbreidingen van vooral bestaande ondernemingen/voorzieningen en een beperkt aantal nieuwe voorzieningen mogelijk zijn. De plaats van de nieuwe voorzieningen is ook bedoeld voor al in het gebied bestaande voorzieningen, die om wat voor reden dan ook verplaatst moeten worden.
- Herstructurering ten behoeve van ecologische kwaliteit. De belangrijkste ingrepen zijn de verbetering van de waterkwaliteit en het veilig stellen van het zwemwater. Daartoe wordt het watergebied verder gecompartmenteerd en wordt het merendeel van de oevers buiten het dagstrandgebied anders ingericht. In plaats van harde oeverbeschoeiing komen er vooral plas/dras/riet oevers. Voor de compartimentering is het nodig dat de eilanden in het westelijk deel met elkaar verbonden worden.

kaart 3: ontwikkelingsvisie

Kaart 3: Ontwikkelingsvisie van het Kleine Wielen gebied

In het oostelijk en middengedeelte:

- Een verdere groei van Aqua Zoo zal in fases tot stand komen. De eigenaar bepaalt daarbij de inhoud van de fases en het tempo waarin de veranderingen tot stand komen. Aangegeven is de richting waarin Aqua Zoo zich ruimtelijk kan en mag ontwikkelen. Wanneer de bezoekersaantallen toenemen zal dit gevolgen hebben voor de parkeerdruk. De uitbreiding daarvan wordt eveneens in westelijke richting gevonden.
- Ook voor Vijversburg geldt dat een uitbreiding in fases tot stand wordt gebracht en door Vijversburg zelf wordt bepaald. Meest interessante ontwikkeling voor het Wielengebied is daarbij dat het weiland grenzend aan de gemeente Leeuwarden bij Groot-Vijversburg wordt getrokken en dus ook park wordt. Een aansluiting zoeken bij de rest van het Wielengebied ligt dan voor de hand.
- Er zijn 2 grotere ontwikkelingszones aangegeven, namelijk tussen Aqua Zoo en Vijversburg en tussen het (uitgebreide) Aqua Zoo en de intensieve recreatie zone, waar nieuwe ontwikkelingen zullen worden toegestaan op toeristisch en recreatief gebied. De keuze van de zones is ingegeven door de ligging tussen aantrekkelijke recreatieve parten, waardoor verbindingen kunnen worden gelegd tussen voorzieningen. Tevens wordt op deze manier efficiënt met de ruimte omgegaan. Voorzieningen tussen bijv. het intensieve recreatieve gebied en het toeristisch gebied kunnen op deze manier profiteren van de bezoekersstroom van beide kanten, wat de aantrekkelijkheid van de plekken vergroot. Tevens blijft het extra beslag op ruimte hierdoor beperkt. Het gaat daarbij om de volgende soort

nieuwe voorzieningen:

- * openbare horeca voorziening
- * outdoor recreatieve voorzieningen
- * voorzieningen voor spelen
- * voorzieningen voor kunst.
- * tijdelijke evenementen

Expliciet uitgesloten zijn grootschalige voorzieningen in het water (bijv. waterskibanen).

- In de zones, waar uitbreidingen beoogd zijn, liggen drie waardevolle natuurwaarden: de EHS-verbindingszone, bos en orchideevelden. Wanneer door de aanleg van voorzieningen natuurwaarden in dit deel van het gebied in het gedrang komen zullen de natuurwaarden in de plannen ingepast moeten worden of gecompenseerd moeten worden.
- In deze Structuurvisie wordt geen ruimte geboden voor uitbreiding in het gebied met woningen. Om de verblijfsrecreatie in het gebied te bevorderen en de mogelijkheid van arrangementen in het gebied te vergroten wordt een (beperkte) uitbreiding van het aantal vaste vakantiehuisjes mogelijk. Op de camping aan de noordkant van het eiland mogen 10-20 vakantiehuisjes worden gerealiseerd, na goedkeuring van uitgewerkte plannen door College en Raad.
- Er zijn geen uitbreidingsmogelijkheden voor de golfclub in het plangebied. Wel is een uitbreiding van het clubhuis toegestaan, met een besloten horecavoorziening.

In het westelijk deel van het Kleine Wielengebied:

- Er wordt 2 kleinere ontwikkelzones mogelijk in de zone van de "intensieve dagrecreatie" rond de strandjes. Ze zijn bedoeld voor zowel kleinschalige nieuwe voorzieningen,

als ook om al bestaande voorzieningen in het gebied een nieuwe plaats te kunnen bieden als daar een verplaatsing aan de orde is. De verplaatsingen komen dan overigens voor rekening van de partijen die zich op die plaatsen willen vestigen. Alternatief is dat de bestaande voorzieningen in de nieuwe plannen ingepast moeten worden.

- Nieuwe ontwikkelingen waar hier plaats voor is, zijn:
  - * voorzieningen voor spelen, bij voorkeur aansluitend bij de waterspeelplaats.
  - * voorzieningen voor kunst.
  - * (ondersteunende) sanitaire voorzieningen.
- Het parkeergebied wordt anders ingericht, vanwege de vergroting van de sociale controle. Een deel van het parkeergebied mag omgezet worden in weiland, een deel in een parkeerterrein op het groen. De begroeiing op de resterende parkeerterreinen mag worden verlaagd. Er mag een nieuw klein parkeerterrein terug, bij de plek waar nieuwe/verplaatste voorzieningen beoogd worden. Per saldo kunnen hier ongeveer 250 parkeerplaatsen verdwijnen.

kaart 4: langere termijn aanpak voor de waterkwaliteit

Kaart 4: (Langere termijn) aanpak voor de waterkwaliteit, het baggeren en de oeverbeschoeiing

Om de waterkwaliteit in het Kleine Wielengebied op het kwaliteitsniveau te krijgen die de Kaderrichtlijn Water vraagt en het zwemwater bij de officiële zwemwaterplek(ken) op het niveau te brengen die de nieuwe EU Zwemwaterrichtlijn vraagt, is er een stappenplan opgezet. Doel van dit stappenplan is aan te geven wat er nodig is om genoemde doelen uiteindelijk te bereiken.

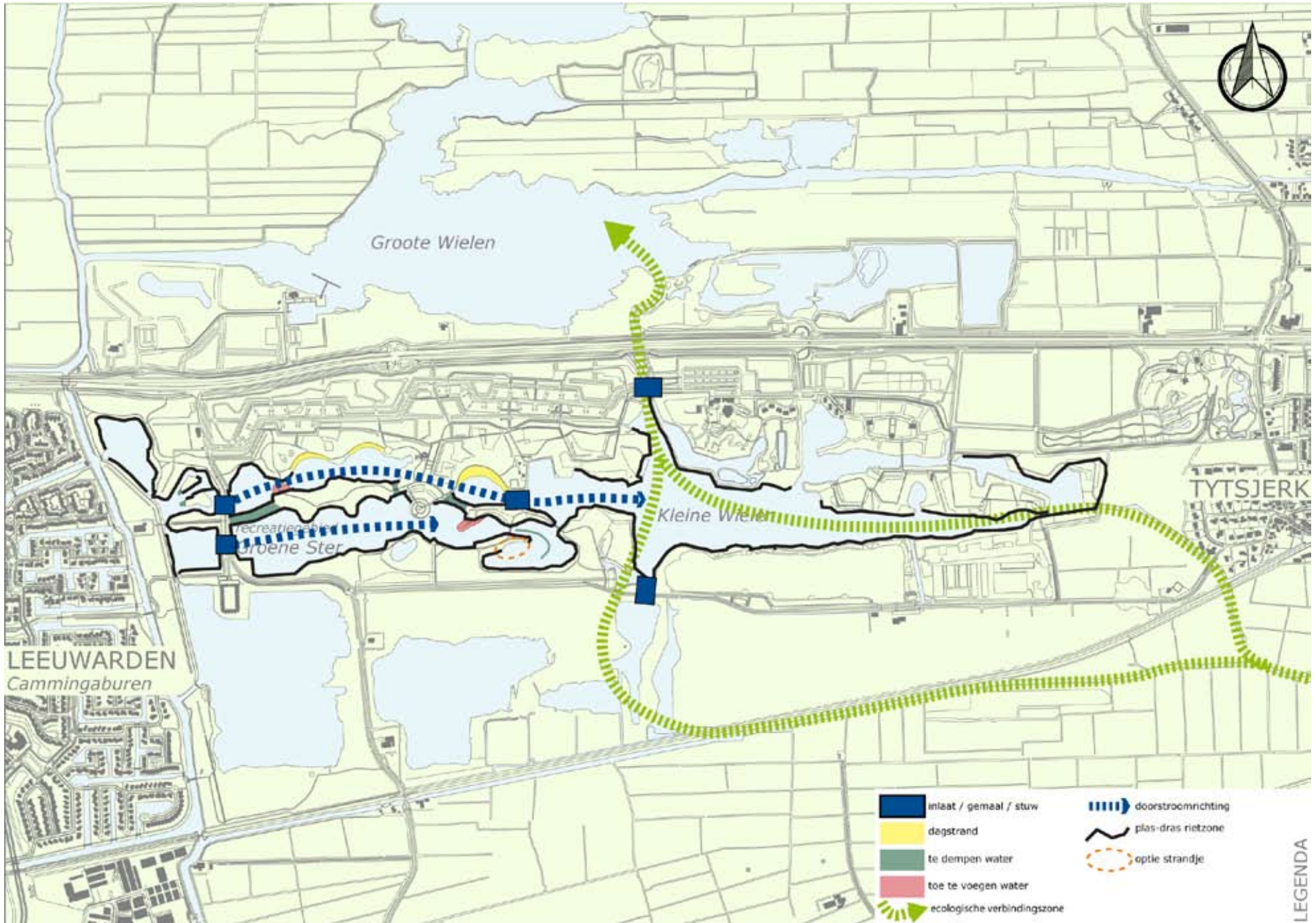
De reden om voor een gefaseerde aanpak te kiezen is tweërlei. Om te beginnen is het op dit moment niet duidelijk wat de EHS en Robuuste Natte Zone voor (verdere) eisen gaan stellen of aan mogelijkheden gaan bieden. Hoofdrede voor de fasering is dat op deze wijze praktisch getoetst wordt of met een deel van deze maatregelen de beoogde effecten ook al bereikt kunnen worden. De fasering is zo opgezet dat begonnen wordt met het veilig stellen van het zwemwater in het westelijk deel van het plangebied. Daarbij zullen in de eerste fases de relatief goedkopere maatregelen uitgevoerd worden en hebben pas in latere fases de dure maatregelen een plaats gekregen. Veruit het duurst is het baggeren en het afvoeren van de baggerspecie, dat daarom zowel in het westelijk deel van het kleine Wielengebied de laatste fase is (fase 4) als ook in het oostelijk deel (fase 8).

Fases :

1. Experimentele maatregelen, waaronder actief visbeheer
2. Inlaat, compartimentering en doorstroming
3. Groene Oevers in het westelijk deel Wielengebied
4. Baggeren in westelijk deel Wielengebied.
5. Groene oevers in het oostelijk deel Wielengebied
6. Groene oevers Nieuwe Diep + langs waterpartij langs spoor
7. Water- en spooronderdoorgang EHS
8. Baggeren in oostelijk deel Wielengebied

Op de volgende kaart (5) is uitgewerkt welke combinatie van maatregelen en fases de komende 4 à 5 jaren in de bedoeling ligt. Wanneer dit tot de verwachte en gehoopte resultaten leidt kunnen andere fases achterwege blijven.

kaart 5: (korte) termijn aanpak voor de waterkwaliteit, het baggeren en de oevers

Kaart 5: (Korte) termijn aanpak voor de waterkwaliteit, het baggeren en de oevers

De komende 4 à 5 jaren concentreert de aandacht zich op een maatregelenpakket in het westelijk deel van het Wielengebied in combinatie met het op grotere schaal veranderen van de huidige vaak harde oevers in plas/dras en riet oevers in het grootste deel van het Kleine Wielengebied. Een nog uit te werken percentage van de oevers zal bestaan uit ander materiaal of een andere inrichting. In het Inrichtingsplan zal dit verder uitgewerkt worden.

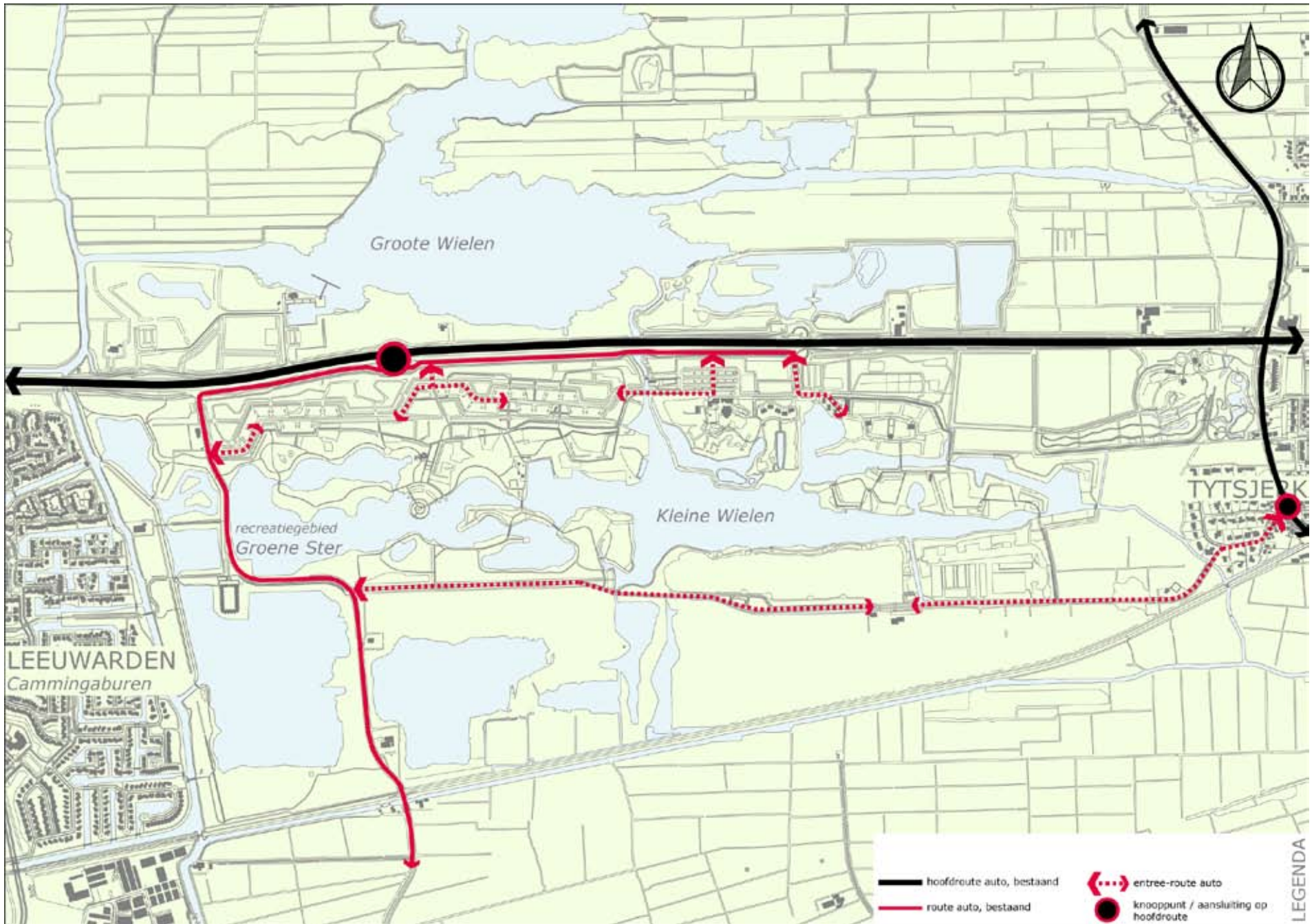
Het volgende maatregelenpakket wordt de komende jaren toegepast om de (zwem) waterkwaliteit te verbeteren en de beoogde ecologische omslag tot een natuurlijk watersysteem te bereiken.

- Vanuit de boezem worden er 2 inlaten/ overstorten gemaakt, waardoor het water van de boezem in de polder stroomt. Het boezempeil ligt ongeveer 40 cm. hoger.
- Het boezemwater zal op een natuurlijke wijze gefilterd worden door een optelsom van rietvelden en helofytenvelden.
- De eilanden worden, door afgravingen en landtongen, dusdanig met elkaar verbonden dat er een noordelijk en zuidelijk compartiment ontstaat.
- In het noordelijke compartiment wordt het waterpeil met ongeveer 10-20 cm. verhoogd en wordt een stuw aangelegd. Daartoe wordt verder een ongeveer 10 -15 meter brede verbinding uitgegraven. De zo georganiseerde doorstromingsnelheid moet voldoende en veilig zijn. Uitgewerkt wordt nog of de waterspeelplaats heringericht of verplaatst moet worden.
- De oevers op de eilanden kunnen worden voorzien van plasdras oevers.

Dat geldt ook voor de zuid- en oostkant van het Kleine Wielengebied. Een natuurlijk en flucturerend peilbeheer behoort tot de mogelijke maatregelen.

- Zowel in het noordelijk als het zuidelijk compartiment als het oostelijk deel vindt actief visbeheer plaats, waardoor het water helderder wordt en de oeverbegroeiing sneller een kans krijgt.
- Om er verzekerd van te zijn dat de zwemwaterkwaliteit gehandhaafd blijft is het (misschien) noodzakelijk de nutriëntrijke bodem van alleen het ontstane noordelijk compartiment te baggeren. Het gaat hier om ongeveer 17.000 m³, die hergebruikt kan worden.
- Er is de optie van een nieuwe (niet officiële) zwemgelegenheid bij het Domineesgat. Bij handhaving van het natuuristenstrand op het zuidelijk eiland heeft dit geen prioriteit.

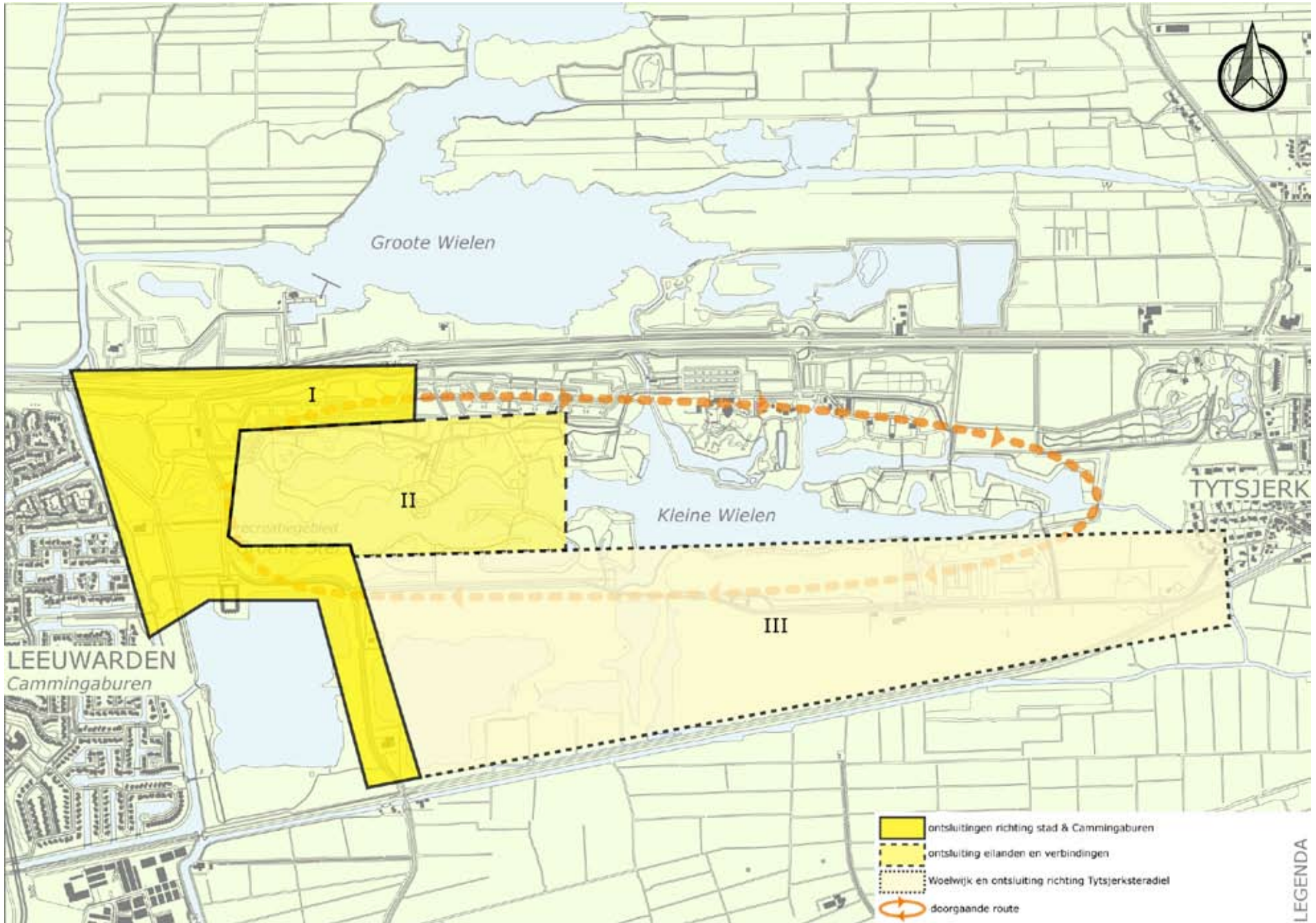

kaart 6: ontsluiting auto

Kaart 6: Ontsluiting auto

De bestaande structuur van hoofdontsluitingen blijft intact. Er komt wel een nieuwe ontsluiting bij Aqua Zoo bij voorkeur wanneer het betaald parkeren ingevoerd wordt.

kaart 7: prioritering

Kaart 7: Wielengebied, fiets- en wandelpaden

Aangeven op kaart 7 is de fasering en prioritering van gebieden van nieuwe of aangepaste fiets- of wandelpaden.

- Wat betreft de openbare toegankelijkheid blijft de mogelijkheid bestaan dat wandelaars en fietsers via in ieder geval 1 route van de ene kant naar de andere kant in het gebied kunnen rijden, ook na sluitingstijden van voorzieningen.
- Door de veranderde eilandstructuur verandert de ontsluiting rond en op de eilanden. Er verdwijnen een aantal verbindingen, waaronder een brug. Beoogd wordt in ieder geval in plaats daarvan een nieuwe fietsroute over het aaneengesloten eiland, die aansluit op de al bestaande paden ten noorden en ten zuiden van de Kleine Wielen.
- Naast bovengenoemde nieuwe fietsverbinding zullen vanuit Cammingaburen de wandelmogelijkheden toenemen. Zo komt er een wandelmogelijkheid rond de Nieuwe Wielen.

Bijlage 1. Achtergrond en analyses van het Wielengebied

Opdracht en werkwijze

Het beter op elkaar afstemmen en het versterken van een brede reeks van natuur en ruimtelijk-economische ontwikkelingen en initiatieven moet er toe leiden dat het Wielengebied en Groene Ster zijn aantrekkelijkheid behoudt en liefst uitbreidt als natuurgebied en recreatie- en toeristentrekpleister.

Al met al is het dus de bedoeling van deze visie de huidige kwaliteiten van het gebied te behouden en te voorkomen dat het gebied de komende jaren door onduidelijkheid, achterstallig onderhoud en vergroezeling van het imago aan recreatieve waarde verliest, waardoor ook een achteruitgang in bezoekersaantallen dreigt. Dit terwijl juist de laatste jaren blijkt dat het gebied meer potenties heeft dan langere tijd gedacht.

Ter voorbereiding zijn er gesprekken geweest met gebruikers, ondernemers en andere betrokkenen in en rond het gebied. In de regel zijn er twee gesprekken geweest waarvan de eerste al vaak in 2005 en 2006 en het tweede in 2007. Daarnaast is er binnengemeentelijk een aantal zaken uitgewerkt. Een aantal zaken rond water en waterkwaliteit is uitgewerkt in een werkgroep waar ook het Wetterskip Fryslan en de gemeente Tytsjerksteradiel deel aan namen. Wat betreft de toeristische mogelijkheden is er een quick scan geweest van het bureau BRO voor het gebied de Wielen, als onderdeel van een bredere studie naar grootschalige leisure locaties in Leeuwarden. Hun aanbeveling om een aantal zaken op korte termijn op te pakken krijgt met deze Structuurvisie een vervolg.

Ontwikkelingen in het gebruik van het gebied.

In de afgelopen dertig jaar heeft het Wielengebied zich ontwikkeld tot een aantrekkelijke omgeving die ruimte biedt aan extensieve recreatie voor Leeuwarden en de wijde omgeving, vooral voor wandelaars, fietsers en zwemmers. Daarnaast kunnen meerdere doelgroepen er terecht voor intensievere vormen van toerisme en recreatie. Het gebied kent unieke natuur- en landschapswaarden, vooral in het gebied van de Grootte Wielen. Ook in het relatief nieuwere deel van de Kleine Wielen en de Groene Ster zijn, door de combinatie van oude en nieuwe natuur gecombineerd met de directe aanwezigheid van bijvoorbeeld het landgoed Vijversburg, waardevolle natuurdelen aan te wijzen. Het water in de zuidwest hoek wordt gebruikt als foerageergebied en pleisterplaats voor trekvogels, het grasland er omheen als schapenweideplaats. Voor vissers is het waterrijke gebied een belangrijke visplaats. Er is een beperkte woonfunctie in het gebied: het Bastioneiland met zijn 20 woningen, het 10-tal recreatiewoningen vlak naast Aqua Zoo en nog een 4-tal oude boerderijen.

Voor het gebied worden veelal geen jaarlijkse bezoekerscijfers bijgehouden. Alleen Aqua Zoo houdt de bezoekersaantallen jaarlijks bij. Het is dus moeilijk aan te geven wat precies de aantallen zijn en of hierin een stijgende of dalende lijn valt waar te nemen. Onderstaande gegevens en schattingen zijn afkomstig uit het gemeentelijke wijksignaleringsstelsel, van ondernemers en gebruikersorganisaties uit het gebied en van de afdeling Wijkzaken.

- Uit het wijksignaleringsstelsel blijkt dat ongeveer 60-65% van de volwassen Leeuwarders er minimaal 1 x per jaar komt.

Bijlagen

Aannemend dat dit cijfer doorgetrokken kan worden naar de jeugd, betekent dit dat zo'n 60.000 Leeuwarders er komen. Gezien het feit dat sommige bezoekersgroepen er zeer frequent zullen komen (hondenbezitter, vissers, hardlopers) en een belangrijk deel vanwege het zwemwater frequent, mag aangenomen worden dat een gemiddeld aantal bezoeken van 2 à 3 op jaarbasis een reële schatting is. Op hoogtijdagen, zo is de schatting, loopt het bezoekersaantal op tot zo'n 4000 bezoekers. Na de Prinsentuin is het daarmee het best bezochte grotere groengebied in en rond de stad. De waardering van het gebied is redelijk: 78% van de bewoners van Leeuwarden geeft het gebied een hoge waardering, waarmee het qua waardering een hoge middenmoter is vergeleken met andere groengebieden. Het is niet bekend hoeveel niet-Leeuwarders jaarlijks het gebied bezoeken

- Cijfers uit andere bronnen laten vooral een toenemend belang van het gebied zien uit toeristisch- recreatief oogpunt. Schattingen van Vijversburg wijzen op een jaarlijks oplopend bezoekersaantal tot nu zo'n 100.000 bezoekers per jaar en ook camping, golfbaan en kleine ondernemers zien oplopende aantallen, overigens wel afhankelijk van de weersomstandigheden. De jaren 2007 en 2008 waren relatief slechte jaren vanwege het weer. Meest in het oog springend is de groei in belangstelling voor Aqua Zoo. Sinds 2003, toen het de opvolger werd van het voormalige Otterpark, is het jaarlijkse bezoekersaantal gestegen van zo'n 45.000 bezoekers naar zo'n 165.000 - 175.000 bezoekers de afgelopen jaren. Daarmee is Aqua Zoo uitgegroeid tot een

regionale attractie en is het Wielengebied op de kaart gezet als toeristische attractie (naast het zwemwater).

- Voor specifieke groepen recreanten is het Wielengebied belangrijk. Voor de wijk Cammingaburen is het een belangrijke groenvoorziening naast de deur. De surfvereniging vindt haar domicilie op de Grote Wielen. Op de Kleine Wielen is een van de weinige naaktstranden in de nabije omgeving. Grotere groepen gebruikers, het hele jaar door en vaak, zijn de hardlopers, de vissers en de hondenbezitters. Voor de beide laatste groepen zijn er faciliteiten zoals vissteigers en hondenloop plekken. Er is een omvangrijk padenstelsel. De auto kan niet echt als teruggedrongen beschouwd worden. Het gebied is op diverse manieren in te rijden en er zijn zeer ruime parkeerfaciliteiten, zij het niet overal.

Het speelveld van kansen en bedreigingen voor het gebied de Wielen.

Wil de gemeente Leeuwarden goede keuzes kunnen maken voor de nabijere en verdere toekomst van dit gebied, dan is het zaak het gehele speelveld van plussen en minnen van het gebied bij de overwegingen te betrekken. Beseft wordt dat wat de een als een plus ziet (bijv. kans op meer toeristen) de ander uitlegt als een toenemende rustverstoring van het gebied. Onderstaande informatie is vooral afkomstig uit gesprekken met ondernemers en gebruikers, onderzoek (BRO, haalbaarheidstudies ondernemers) en eigen gemeentelijke informatie (rapportages stadswachten etc.).

- Vrijwel alle ondernemers en gebruikers in het gebied hebben plannen voor verbetering, uitbreiding of verandering op de korte of langere termijn. In bijgevoegd schema is samengevat wat hun wensen en plannen en ook verdere opmerkingen zijn over het gebied de Wielen. De richting van de plannen en wensen wijst op een verdere groei van zowel toeristen, recreanten als andere gebruikers van het gebied. Vooral de plannen van Aqua Zoo zullen de nodige impact hebben op ruimtegebruik, bezoekersaantallen etc. In het schema (rechts) zijn de belangrijkste wensen samengevat.
- O.a. in het BRO –rapport (BRO, Quick-scan locaties grootschalige leisure, 2006) wordt aangegeven waaraan eigentijdse grote recreatiegebieden moeten voldoen om zich te onderscheiden en aantrekkelijk te blijven. Genoemd worden:
  - een eigen identiteit en karakter
  - laagdrempelig
  - een samenhangend en gevarieerd voorzieningenaanbod, deels winterhard
  - horeca en passende dagattracties
  - ruimte voor buitenevenementen
  - een parkgerichte en gezamenlijke promotie, productontwikkeling en beheer
  - een bovenregionale betekenis.

Te constateren valt dat het Wielengebied deels aan deze kwalificaties voldoet. Met Aqua Zoo als drager is een bovenregionale betekenis van het gebied in beeld en uit de gebruikscijfers blijkt dat het gebied een laagdrempelig karakter kent. Met Aqua Zoo, Vijversburg en de strandjes zijn er ook aantrekkelijke dagattracties. Aan de andere

gevraagde kwalificaties voldoet het gebied maar deels of vrijwel niet. Zo kent het gebied geen eruit springende identiteit, is er 's winters vrijwel niets te doen en ontbreekt er samenhang tussen de voorzieningen en dagattracties. Alleen bij de Grote Wielen is een openbare horecavoorziening met kwaliteit. Hoewel er voldoende ruimte is voor evenementen, is er niet een specifiek terrein voor aangewezen en is er ook niet een (gezamenlijk) evenementenbeleid. Eveneens ontbreken er gezamenlijke lijnen voor beheer, productontwikkeling en promotie. De meeste plannen van de ondernemers en gebruikers in het gebied zijn dan ook vaak los van de buurman ontwikkeld. Hoewel een (beperkt) aantal ondernemers en gebruikers te kennen heeft gegeven wel belangstelling te hebben zich in het gebied te willen vestigen is er tot nu toe niet echt een plaats aan te wijzen waar ze zich zouden kunnen vestigen. Doordat er tot nu toe evenmin een actief wervingsbeleid is geweest voor nieuwe ondernemingen zich in het gebied te vestigen (en de ontwikkelingen tot 2003 daar ook geen aanleiding toe gaven) is al met al niet goed aan te geven hoe groot het potentieel is van nieuwe ondernemingen (en uit welke branches) om zich hier te willen vestigen. In de BRO – studie worden 3 mogelijke strategieën rond bestaande en nieuwe ondernemingen en gebruikers voorgesteld:

- a. Strategie "verruiming". Kern blijven de huidige activiteiten, alleen ze krijgen de ruimte en worden versterkt en gemoderniseerd.
- b. Strategie "verdieping". Het huidige aanbod wordt verdiept. Er komt meer keuze in de bestaande thema's (zijnde groenblauw,

1. Voor de nieuwe wijk Blitsaerd is een tweede ontsluitingsweg gepland over het terrein dat werd gepacht door het restaurant De Groote Wielen. Naast aankoop wil de ondernemer uitbreiding met o.a. verblijfsaccommodatie, speelaccommodatie en sportactiviteiten.
2. Het Fryske Gea wil graag zoveel mogelijk van het noordelijke Wielengebied in eigendom, pacht of beheer. De organisatie heeft meer oog voor recreatief medegebruik, streeft wel naar een buffer rond het terrein dat onder de vogel-/habitatrichtlijn valt.
3. De Hengelsportvereniging hecht zeer aan het gebruik van het water in het gehele gebied. Het aantal parkeervoorzieningen dient te worden verhoogd, de vissteigers verbeterd.
4. De kynologenclub wil graag een (tweede) voorziening voor haar honden om los te lopen en te zwemmen. Het huidige hondenstrand ligt centraal in het recreatiegebied terwijl meer westelijk ook een hondengebied is gelegen.
5. Het COC geeft aan dat de westelijke parkeerplaatsen 1 en 3 als homo-ontmoetingsplaats in een behoefte voorziet. Het gaat om de parkeervakken (en de nabijgelegen bosjes). Afsluiten en kappen van bomen zou het probleem naar hun overtuiging naar elders verplaatsen.
6. De ondernemer van de kiosk wil graag meer ruimte om andere activiteiten ontplooiën.
7. Aqua Zoo werkt nieuwe attracties uit als Akwarama, Suridome etc.. Deze zouden aan de voorkant van de dierentuin moeten komen. Ook daarna zijn en blijven uitbreidingen nodig. Men wil ook een meer openbare horecafunctie. Voor de groeiende verkeersstroom is het verstandig om een nieuwe ingang voor Aqua Zoo in te richten direct aansluitend op het parkeerterrein. Bij verdere groei met 75.000-125.000 bezoekers is meer parkeerterrein noodzakelijk.
8. De camping De Kleine Wielen wil de camping opwaarderen tot een eigentijdse camping met diverse speel- en sportvoorzieningen. Daarnaast willen de eigenaren op het eiland een speciale voorziening inrichten voor campers en verblijfsaccommodatie realiseren.
9. De golfvereniging wil investeren in een groter clubgebouw. Op lange termijn wil de vereniging uitgroeien tot een 27-holesbaan om zowel ruimte voor toernooien als speelgelegenheid voor individuele gebruikers te kunnen bieden. Het bestuur geeft aan dat de smalle toegangsweg de Woelwijk met zachte berm regelmatig tot problemen leidt tussen autoverkeer en fietsverkeer.
10. Stichting Vijversburg heeft plannen ontwikkeld voor een uitbreiding van het park met zo'n 15 ha. Daarnaast bestaan plannen voor een belvédère en een podiumplaats in het oostelijk deel van het Groene Ster gebied. Het gebied daar naar toe zou men graag bij Vijversburg getrokken zien, liefst in bezit krijgen.
11. De eigenaar van 'Recreatiebungalows De Groene Ster' heeft de aanwezige tien bungalows gerenoveerd. Hij heeft te kennen gegeven dat hij wil groeien.
12. De midgetgolfvereniging heeft momenteel geen concrete plannen. Men zou wel graag een grotere baan willen omdat dan grotere, internationale toernooien mogelijk worden, maar beschikt niet over middelen. Een andere plaats voor de baan is bespreekbaar, mits het belang van de vereniging niet wordt geschaad.
13. De survivalclub (onderdeel Lionitas) moet naar een andere locatie omdat de oude locatie vervalt in verband met uitbreiding Blitsaerd. Gevraagd is of er mogelijkheden zijn in het Groene Stergebied.
14. Het Wetterskip Fryslan wil een betere waterkwaliteit en een natuurlijk watersysteem om in de toekomst blauwalg en botulisme te voorkomen. Een betere doorstroming en baggeren zijn hiervoor instrumenten. Het Wielengebied is opgenomen in de Kaderrichtlijn water.
15. Het Wielengebied heeft een belangrijke functie voor wandelaars, hardlopers en fietsers. Het net van paden vraagt om goed onderhoud en op enkele plaatsen om uitbreiding.
16. In het algemeen is de constatering dat het achterstallig onderhoud oploopt. Meest in het oogspringend is dit bij de oevers, speelvoorzieningen (o.a. waterspeelplaats) en steigers.
17. De wijkvereniging van Cammingaburen wil graag de wandelmogelijkheden in het westelijk deel van het gebied verbeterd zien waardoor er meer ommetjes mogelijk zijn, o.a. om het water van het Bastioneiland (Nieuwe Wielen).
18. De schaapskooi wil graag een vaste plek voor een stal, die directer in het recreatiegebied ligt.
19. Er zou een (water) verbinding moeten komen tussen het Wielengebied en vooral de Binnenstad van Leeuwarden, waardoor er van wederzijdse bezoekerstromen geprofiteerd kan worden.
20. Vanuit Gytsjerk ligt er de vraag of ter voorkoming van het dichtslibben van het haventje van Gytsjerk het mogelijk is dat de route er naar toe te baggeren.
21. De surfvereniging wil graag een gebouw plaatsen bij de surfplaats.

zwemwater, Aqua Zoo en "kunst & landscaping"). Als voorbeelden van verdieping worden genoemd een natuurinformatiecentrum, horeca, land art en andere zaken waardoor bezoekers langer in het gebied blijven en ook in de winter vaker komen.

c. Strategie "diversificatie" . Afgezet tegenover het scenario verdieping ligt de lat van de ambities hier hoger. Er wordt meer ingezet op verbinden van voorzieningen met elkaar, nieuwe voorzieningen en het creëren van hoogwaardige horeca en eventueel logiesvormen.

Voor de meeste bestaande ondernemers en gebruikers in het gebied geldt nog dat zij aangegeven hebben, dat hun ambities niet geschraagd worden door voldoende eigen investeringsmogelijkheden. Dat geldt voor zowel de grote partijen in het gebied zoals Vijversburg, Aqua Zoo en Golfclub als ook kleinere partijen als midgetgolfbaan, kiosk en camping. Voor een aantal zaken zal onherroepelijk subsidies en ondersteuning nodig zijn. Lukt dat niet dan zullen veel van de geschetste plannen niet, of anders, of veel langzamer uitgevoerd moeten gaan worden.

- Het aantal daadwerkelijke klachten in het gebied de Wielen bij de diverse meldpunten is relatief niet erg groot. De klachten spitsen zich toe op verkeersveiligheid en incidenteel verschillende vormen van overlast. Dat betekent dus dat de Wielen en Groene Stergebied cijfermatig gezien een relatief veilig gebied is. Wanneer echter het oor te luister gelegd wordt bij ondernemers, gebruikers, stadswachten en bewoners van het gebied dan springt er een aantal zaken

uit. Meest omstreden is dat delen van het gebied dienen als ontmoetingsplaats, wat leidt tot klachten over sex in de open lucht en soms incidenten (mishandeling van vooral homo's, jeugdprostitutie). Deze situatie bestaat al vele jaren, wat de Wielen gemeen heeft met een hoop andere recreatiegebieden en eenvoudig toegankelijke openbare plaatsen. Gecombineerd met andere overlast en irritaties (vernielingen, te hard rijden, loslopende honden, fietsers niet op fietspaden, zwerfafval, lawaaioverlast), weeffouten in het gebied (speeltoestellen tegenover het eiland voor naturalisten, in het algemeen het grote gemak waarmee iedereen het naaktgebied in kan), en het feit dat op verschillende plaatsen het overzicht slecht is en er vaak weinig te doen is (op het dagrecreatieve terrein vooral), is er subjectief wel sprake van een toenemend probleem. Langzaam aan is het gebied de Wielen en de Groene Ster daardoor een minder wordend, wat groezelig imago aan gaan kleven. Dit wordt nog eens versterkt doordat voorzieningen niet goed worden onderhouden, of ontoereikend zijn, dan wel niet meer aansluiten bij de wensen van (potentiële) doelgroepen. De afgelopen jaren is de handhaving teruggelopen, zonder dat dit direct geleid heeft tot meer formele meldingen. Te constateren valt echter ook dat er een zekere meldingsmoeheid is bij een aantal zaken.

De belangrijkste eigenaar van het Wielengebied en de Groene Ster is de gemeente zelf. Nagenoeg het hele gebied (op de boerderijen, het Bastioneiland en restaurant de Grote Wielen

na) is eigendom van de gemeente Leeuwarden. Wel zijn grote delen verpacht, veelal in een erfpachtformule, omdat dit jarenlang de gemeentelijke beleidslijn was. Enige tijd geleden is deze beleidslijn –gemeentebreed- losgelaten, maar dit heeft nog niet geleid tot grootschalige verkoop. Alleen de eigenaar van restaurant de Grote Wielen heeft recent het, door hem voorheen gepachte, gedeelte gekocht.

Hoewel in de meeste pachtcontracten afspraken staan over onderhoudsplichten, valt te constateren dat hieraan maar gedeeltelijk gevolg wordt gegeven. Ook de gemeente zelf heeft er de handen vol aan dit grote gebied goed te onderhouden, ook financieel. Dat weerspiegelt zich in het kosten en opbrengstenplaatje van het gebied de Wielen. De afgelopen jaren was met onderhoudsactiviteiten ongeveer € 210.000,- gemoeid per jaar aan directe kosten. Daar staat aan directe inkomsten ongeveer € 50.000,- tegenover, vooral uit de erfpachtovereenkomsten (waarvan het merendeel overigens een beperkte opbrengst kent). Per saldo is er dus jaarlijks een aanzienlijk tekort. Weliswaar is het economisch gewenst ook de indirecte opbrengsten mee te rekenen van het gebied (onbekend overigens, gedacht moet worden aan bijv. toeristen die na een bezoek in Leeuwarden blijven), maar daar staat tegenover dat Leeuwarden al jaren te weinig kosten maakt om het gebied goed te onderhouden, omdat er niet gereserveerd wordt voor groot onderhoud.

Vooraf twee problemen zijn daardoor erg omvangrijk geworden, waardoor het gebied aanzienlijke schade kan gaan krijgen binnenkort. Het water van de Kleine Wielen

is erg nutriëntrijk. Dat komt doordat er zeer nutriëntrijk slib aangevoerd wordt vanuit het Nieuwe Diep en omdat in het gebied al jaren niet meer gebaggerd is, ligt de bodem vol met nutriëntrijk, klasse 0 en soms klasse 1, baggerslib (zo'n 130.000 m³, wat een miljoenenoperatie is om dit allemaal te baggeren). Dat is voor bepaalde witvissoorten weliswaar gunstig, maar het gaat wel ten koste van de waterkwaliteit. Daarvan is blauwalg de meest schade berokkende, vooral omdat de strandjes een belangrijke zwemplek voor de Leeuwarder bevolking is en een van de belangrijkste dagattracties van het gebied vormt. Vanuit het Wetterskip Fryslân komt daar bij dat de Kleine Wielen als een onnatuurlijke waterplas te boek staat gezien de waterkwaliteit, inrichting, oevers etc. Vanuit de Kaderrichtlijn Water is het daarom wenselijk dat de Kleine Wielen zich gaat ontwikkelen tot een watergebied met helder oppervlaktewater, een rijke begroeiing met water- en oeverplanten en een gevarieerde visstand. De Kleine Wielen is nu een plas die troebel is, waar blauwalgen zo nu en dan domineren, weinig waterplanten bevat en een eenzijdige visstand heeft. Deze toestand van het water is het gevolg van de hoge concentraties voedingsstoffen die in het water aanwezig zijn of waren. In de afgelopen jaren is de concentratie van deze voedingsstoffen weliswaar teruggedrongen maar het water is nog niet omgeslagen naar een ecologische goede kwaliteit.

Een tweede groot probleem vormt de walbeschoeiing. Zowel bij de aanleg in de jaren zeventig en begin jaren negentig is er voor gekozen een zeer groot deel van de oevers in het Wielengebied en Groene Stergebied van harde walbeschoeiing te voorzien. Dat

paste overigens in de toen bestaande visie van aantrekkelijke recreatiegebieden. Heden ten dage zou er veel eerder gekozen zijn voor natuurlijke oevers, waarvan het voordeel ook nog eens is dat ze veel gemakkelijker en goedkoper te onderhouden zijn. Steeds grotere delen van de houten palen zijn ondertussen verweerd, waardoor oevers wegzakken en bij situaties waar de wind verkeerd staat oeverafslag het gevolg is. Ook andere houten constructies uit die periode (zoals vissteigers) zijn in verval of al vervallen. Wanneer opnieuw harde walbeschoeiing geplaatst zou moeten worden is hier naar schatting een bedrag van ongeveer € 2,5 à 3 miljoen mee gemoeid.

Het is in het verleden (bijv. via het Baggerplan uit 2002) niet gelukt een plan van aanpak uit te werken waardoor beide groot onderhoudproblemen aangepakt kunnen worden en de waterkwaliteit verbeterd wordt.

Het gebied de Wielen en de Groene Ster heeft zich in de loop van de jaren ontwikkeld tot een veelzijdig gebied met verschillende terreintypen en natuurwaarden. Vanwege de ligging tussen de Groote Wielen en de Oude Venen bij Earnewoude is het gebied van betekenis binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Als onderdeel van rijks- en provinciaal beleid moet hier nog een Robuuste Natte Verbinding uitgewerkt worden, die nu, in het verlengde van de EHS, gedacht is van de zuidoostkant naar het midden van het Wielengebied en van daaruit naar de Groote Wielen. De realisering zal betekenen dat bestaande natuurwaarden verder versterkt moeten worden.

Bijlage 2. Uitvoeringsaspecten

Onderhoud

- Met de uitvoering van de in deze Structuurvisie genoemde maatregelen rond vooral water, waterkwaliteit en oeverinrichting kan een behoorlijk deel van het (achterstallige) onderhoud in het gebied de Kleine Wielen en de Groene Ster goedkoper aangepakt worden. Wanneer de maatregelen uitpakken zoals beoogd dan is de(dure)vervanging van de walbeschoeiing van grote stukken niet langer nodig, omdat ze vervangen zullen worden door natuurvriendelijke en ook onderhoudsvriendelijkere oevers.

- Wat betreft de waterkwaliteit wordt beoogd de aanzienlijke kosten die gemoeid zijn met baggeren grotendeels te vermijden door een stelsel van maatregelen, waarbij het baggeren nog ongeveer 13% van de hoeveelheid is die aanvankelijk nodig was in de Kleine Wielen.

- De te onderhouden hoeveelheid water en groen neemt op termijn af, omdat delen van vooral het toeristische voorzieningengebied via contracten en afspraken (verder) beheerd gaan worden door derden. De afspraken zullen wel gepreciseerd gaan worden, zodat een beter beheer en controle daarop mogelijk wordt. Ook veranderingen in beheersmodellen zullen voor delen er toe leiden dat andere partijen (Wetterskip, beheerders Natura 2000) waarschijnlijk hier een grotere verantwoordelijkheid in gaan krijgen of nemen. Dat geldt vooral voor het watergedeelte.

- Wat betreft de balans tussen inkomsten en uitgaven van het Wielengebied is gezien de grootte van het gebied het onvermijdelijk dat er meer uitgaven zullen blijven dan er inkomsten te genereren vallen, waardoor een beroep op de

algehele gemeentelijke middelen noodzakelijk blijft. Dit geldt ook voor handhaving. Gezien het in het verleden ontstane achterstallige onderhoud en (beoogde) veranderingen rond het beheer van het gebied is een actualisering van het beheerplan de Wielen en de Groene Ster wenselijk.

Globale tijdsplanning.

Periode	Activiteit(en)
voor juni 2009	Nulmeting visstand (Wetterskip)
november - december 2008	Ter visie legging Structuurvisie (na akkoord B&W)
oktober 2008 - maart 2009	Bouw 1ste uitbreiding Aqua Zoo
februari - september 2009	Goedkeuring Raad van Structuurvisie
december 2009	Inrichtingsplan voor uit te voeren onderdelen (paden en waterkwaliteit)
najaar 2009 - voorjaar 2010	Aanleg paden annex met Cammingaburen.
oktober 2010 - oktober 2012	Aanleg waterkwaliteitsplannen, eilanden etc.
2010/11	Herziening bestemmingsplan
2012/13	Invoeren betaald parkeren
2011-2014	Uitbreiding Aqua Zoo 2de fase